

Skipattasko joulu?

• Heikki, jouluna 2014

Ei lainkaan mahdollon ajatus. Jouluhan ei ole enää joulu. Ei sellainen kuin joululauluissa ja joulukorteissa. Sellainen kuin se oli silloin, vanhoina hyvinä aikoina. Kun maassa oli hanki ja järvet jäässä. Kun pihalla seiso i lumiukko, jolla oli hiilenmustat silmät, porkkana nenänä ja kaulaliina kaulassa. Ja kun katolla oli metri lunta ja räystäissä kauniit, auringossa sädehtivät jääpuikot. Ei silloin mietitty, että onko se joulu valkea vai ei. Se oli valkea aina.

Ja pakastakin oli aina juuri sopivasti, ei liikaa eikä liian vähän.

Joulu oli sanalla sanoen ihana. Oli oikea joulukuusi, jonka isä haki metsästä ja jonka lapset koristelivat, kun radiossa soi ”Musiikkia kuusta koristellessa”. Mikko von Deringer yhtyeineen soitti ja Peipposet lauloivat perinteisiä joululauluja. Ainoat oikeat kuuluttajat, Kaisu Puuska-Joki ja kreivi Creutz, toivottivat kaikille kuuntelijoille hyvää joulua. Illalla Taata Sillanpää piti jäljittelemättömällä tyylil-

lään joulusaarnan, jota koko kansa hiljentyi kuuntelemaan.

Entisajan ihana joulu oli rauhallinen. Sen ymmärsivät lapsetkin, eivät telmineet meluisasti, vaan leikkivät kiltisti kuusen alla. Äiti ahersi keittiössä koko päivän, ja edellisen viikon, jotta pöydässä olisi kystä kyllä. Isällä oli omat tehtävänsä, joihin kuului kinkun osto. Kinkku oli oikea kinkku, jossa oli paksusti läskiä ja jota syötiin koko joulun ajan. Loppiaisena siitä tehtiin hermesoppaa.

Kun jouluillallinen oli syöty ja sitä sulateltiin, alkoi ovelta kuulua kolkutusta. Se oli tietenkin joulupukki. Pukilla oli tonttulakki, punainen nenä, punaiset posket ja pitkä valkoinen parta. Jalassa pukilla oli lapikkaat ja kädessä kuhmurainen sauva. Pukki oli silminnähden väsynyt ja äiti saattoi hänet istumaan. Äiti selitti, että isälle oli tullut jotain asiaa pihalle. Joku lapsista lauloi pukille ja toinen auttoi pukkia jakamaan lahjat. Jokaiselle lapselle oli kaksi pakettia, toisessa oli omena ja toisessa piparkakku.

Pukin mentyä oli lasten aika mennä nukkumaan. Isä ja äitikin vetäytyivät vähitellen yöpuulle. Oli mentävä ajoissa nukkumaan, jos mieli mennä aamulla joulukirkkoon.

Joulupäivä oli hiljainen. Oltiin kotona koko päivä. Joulupäivänä ei käyty kylässä. Radiossa soi harras musiikki. Sulo Saarits lauloi ”Sylvian joululaulun”. Aamiaisella oli riisipuuroa ja luumukiisseliä. Puurossa oli manteli. Se toi löytäjälleen onnea koko seuraavaksi vuodeksi. Päivällisellä syötiin aaton aterialta jääneitä ruokia. Ne maistuivat lämmettyinä vieläkin paremmilta.

Vaikka joulupäivänä tuntuikin hyvältä hiljentyä, odotettiin Tapaninpäivää aina malttamattomasti. Silloin oli lupa olla iloinen. Heti aamulla riennettiin pulkkamäkeen. Joku laski mäkeä kelkalla, joku kiidatti pikkuveljeä tai -sisarta potkurilla. Hiihtoa harrastavat – toisin sanoen kaikki – voitelivat suksensa kynttilänpätkällä ja hyppäsivät mäkeä. Illalla oli luistinradalla jännittävä rusettiluistelu, jossa pojat ja tytöt luistelivat parina kovaäänisistä

tulevan rahisevan levymusiikin tahdissa.

Tapaninpäivänä saatettiin käydä kylässä. Käytiin tervehdimässä sukulaista tai tuttavaa, jota oli viimeksi nähty edellisenä jouluna. Vanhempi väki joi kahvia ja seurusteli vilkkaasti, nuoret nauttivat toistensa seurasta ja lapset leikkivät kiltisti keskenään. Kaikki olivat sitä mieltä, että oli ollut tosi hauskaa ja että oli ehdottomasti tavattava pian uudelleen.

Suurin piirtein sellainen se oli, vanhan ajan oikea joulu. Turha sen perään on tietenkin enää haikailla. Ei se enää koskaan tule takaisin. Jos se olisi tullut, se olisi tullut jo aikoja sitten. Onneksi on perinteiset joulukortit, jotka kertovat siitä joulusta, joka oli ennen, ja joululaulut, joiden avulla voi vielä tavoittaa oikean joulun tunnelman. Kaiken nykyajan hömpötyksen keskelläkin ne tuovat joka kotiin, niin suureen kuin pieneenkin, joulujuhlan suloisen! •

Julkaistu Nyyssösten sukuseuran Facebook-sivuilla jouluna 2014.

Syntymäpäiviä

Lempi Markkanen (o.s. Nyysönen, *NS I taulu 940*) vietti 80-vuotisjuhlaan Suonenjoella Kahvila Kinuskihuoneella 7.12.2021. Pakkanen paukkui ja sisälläkään ei hiki tullut! Mutta tunnelma oli sitäkin lämpimämpi. Tytär **Sari** lausui runon Lempin elämään liittyen ja pääsihän Lempi parvetillekin, kun lankomies **Reijo Markkanen** haki tanssiin harminonikkamestari **Aimo Konttisen** soittaessa Kultainen nuoruus -kappaletta. Juhlassa esiintyi myös lahjakas

serkkutyttö **Helmi Kukkonen** soittaen viulullaan Ruusuja Hopeamaljassa sekä laulaen ja kitaralla säestäen mm. **Kari Tapon** esittämän Olen suomalainen -kappaletta; Kari Tapon synnyinkaupungissa kun oltiin.

Kunniajäsen **Charles Lindwall** (*NS I taulu 1535*) vietti 80-vuotissyntymäpäiväänsä Bethesdassa Yhdysvalloissa 1.12.2021.

Kuvassa sankari serkkupoikien Pertti ja Pentti Nyyssösen kanssa (*NS I, taulut 955 ja 956*).

Puheenjohtajan palsta

• Esko Nyyssönen, Hämeenlinna

Arvoisat sukuseuralaisemme!

Lämmin joulunalustervehdykseni kaikille sukuseuramme jäsenille perheineen ja läheisineen! Vaikka maailmanlaajuisen korona-pandemia vieläkin pitää meitä kurimuksessaan, saamme kuitenkin jo paljon huokausta helpotuksesta, kun monia rajoituksia toki on myös jo purettu.

Emme tarkalleen tiedä, koska taas täysin saamme palata tottumaamme normaalielämän muotoon, vai saammeko kenties enää koskaan? Eläkäämme toivossa!

Kuluneet parisen vuotta ovat erityisesti koetelleet yksityishenkilöiden kohdalla ikäihmisiämme ja heistä eniten yksineläviä. Jopa lähimpien omaisten ja ystävien tapaamiset kotonaan ovat olleet ”kortilla”. Kansakuntiemme talous yrittäjineen ja monine muine sektoreineen on ollut varsin kovilla. Myös sukuseuramme puitteissa on toiminta saanut kokea karsintaa.

Onneksi on jo näkymässä valoa tuon ”tunnelin” päähän. Kokoonnotukset ovat taas mahdollisia ja seuraavan kerran sukuseuramme tulee kokoontumaan ensi kesänä vuosikokoukseensa elokuun 6. päivän lauantaina Sorsakosken Seuralassa. Voimme siellä taas tavatessamme vaihtaa kuulumisiemme ohjelman ja kokouksemme parissa, kuten meillä tapana on ollut, varsin runsalukuisina. Sorsakoskelta siirrymme vielä vieraisille Heinäselälle Jäppilään, jossa talon emäntä **Leena Suhonen** puolisonsa **Maurin** kanssa ottaa meidät vastaan. He ovat lisärakentaneet tilaansa ja pihapiiriään komistavat jäppiläläisen **Veikko Koukosen** taiteilemat hienot puueläimet.

Merkatkaapa siis kalentereihenne tuo lauantaiapäivä 6.8.2022 tapaamistamme varten! Tulemme tiedottamaan toki lähemmin tilaisuudesta kevään 2022 Tiedotteessamme, voidaksenne myös suorittaa osallistumisilmoittautumisenne. Jo nyt toivotan teidät kaikki hallituksemme nimissä lämpimästi tervetulleiksi Sorsakosken Seuralan ja Jäppilän Heinäselän tilaisuuksiimme ensi kesänä!

Hallituksemme on tänäkin vuonna pitänyt kokouksensa etänä, Skypen kautta. Niinkin sen työskentely on sujunut hyvin ja kitkatta. Lopuksi kiitänkin hallituksemme nimissä kaikkia sukuseuralaisiamme kuluneen vuoden myötäelämisestänne sekä toivotan kullekin läheisinsä parhainta Joulun odotuksen aikaa ja sen viettoa kuten myös Onnea, Menestystä ja Terveyttä Vuodelle 2022!

Tapaamisiin taas ensi kesänä! •

Ei vanhene koskaan

• Kari Pekka Nyyssönen

Nyyssösen suvun surullista historiaa on Heinäveden Tulilahdessa v. 1959 tehty kaksoismurha, jossa henkirikoksen uhriksi joutuivat **Hugo ja Aina Nyyssönen** ainut tytär, 21-vuotias sairaanhoitajaopiskelija **Eine Nyyssönen** (NS I taulu 2694) sekä hänen kanssaan pyöräretkellä ollut kauppa-apulainen **Riitta Aulikki Pakkanen**.

Kaksiviikkoista Itä-Suomen pyöräretkeä varten oli harjoiteltu pitkin kevättä 50 kilometrin harjoituslenkeillä, sillä tulevan reitin tiet olivat märkiä ja hiekkapäälysteisiä. Lisäksi pyörien mukana kuljetettaisiin kaikki tarvittavat matkatavarat, kuten vaatteet, telta, ruoanvalmistusvälineet ja muut tarvikkeet. Pyöräretkelle lähdettiin Jyväskylästä 18.7. Eine ja Riitta polkivat keskimäärin 60 kilometrin päivämatoja ja yöt nukuttiin teltassa. Matkareitillä poikettiin mm. Punkaharjulla, Savonlinnassa, Joensuu, Kolilla ja Polvijärvellä, jossa päätettiin yöpyä **Aune Juntusen** matkustajakodin pehmeissä vuoteissa.

Ulkomaille oli vain harvoilla vara matkustaa. Siksi Suomeen perustettiin leirintäalueita lähes kaikkien kirkonkylien liepeille. Vanhemmat olivat huolissaan nuorten ”camping”-villityksestä, sillä metsissä saattoi liikkua epäilyttävää porukkaa. Perheilleen Eine ja Riitta lupasivatkin lähettää postikortin jokaisesta yöpymispaikastaan ja näin he myös tekivät. Postikortissaan Eine ilmoitti heidän saapuvan kotiin viimeistään 29.-30.7., kun on ensin käyty tervehtimässä sukulaisia Varkaudessa. Siihen postikorttien tulo lakkasi. Riitan isä teki katoamisilmoituksen 4. elokuuta. Poliisi ei heti aloittanut etsintöjä, koska katoamisilmoituksia matkailevista nuorista oli tehty pitkin kesää – useimmiten oli vain unohdettu ilmoittaa olinpaikastaan. Ensimmäinen ilmoitus kadonneista polkupyöräilijöistä julkaistiin 6. elokuuta. Poliisi saikin paljon

vihjeitä, joiden perusteella haravoitiin tuloksetta maastoa eri puolilta Itä-Suomea. Elokuun 10. päivä **Heikki Pelkonen** ja **Keijo Ruuskanen** ilmoittautuivat Heinäveden poliisiasemalle. Pojat olivat nähneet pyöräilevät naiset, lähteneet moottoripyörällä perään ja huomanneet heidän kääntyvän Tulilahden leirintäalueelle joltavalle metsätielle. Pojat hakivat moottoriveneen ja karauttivat leirintäalueen rantaan. Yllätysvieraisiin suhtauduttiin varauksellisesti, mutta tulentekeä kelpasi. Juotiin kaa-kaota ja verrattiin kokemuksia tanssilavoilta. Pojat kertoivat lähteneensä n. klo 22.30 ja tehneestä naisille lahjaksi tuohilipot. Naiset olivat olleet ainoita yöpyjiä leirintäalueella. Etsinnät keskitettiin nyt Tulilahdelle ja paikalle komennettiin varusmiehiä avuksi. Elokuun 21. päivä sotamies **Mauno Kiviahon** käteen jäi puuntaimi, jonka tyvi oli vuoltu. Taimen alta löytyi suohauta ja kadonneet naiset surmattuina.

Järkyttävä löytö käynnisti valtaisan huhumyllyn ja mediatapahtuman. Lehtimiehiä ja uteliaita kertyi runsain joukoin Heinävedelle. **Kyllikki Saaren** selvittämätön murha vuonna 1953 oli tuoreessa muistissa. Poliisi kuulusteli suuren joukon ihmisiä ja pidatti paikalliskuntalaisia, joukossa leirintäalueella naisten kanssa iltaa viettäneet Heikki Pelkonen ja Keijo Ruuskanen. Kaikkien alibi tuntuivat kuitenkin pitävän. Pelkonen ja Ruuskanen kertoivat nähneensä Tulilahden tiellä miehen istumassa sinisen mopedin selässä. Erään todistajan mukaan tuntematon mopoilija oli seurannut kah- ta pyöräilevää naista. Alkoi mopomiesjahti, joka päättyi ruotsinkielisen Pohjanmaan Munsalassa tehtyyn 36-vuotiaan **Runar Holmströmin** pidätykseen. Hän oli seudulla tunnettu taparikollinen, joka oli pakoillut poliisia kolmen vuoden ajan. Holmström kielsi käyneensä Tulilahdella. Kerran poliisiautossa Heinävedeltä palatessaan Holmström yllättä-

Kunniamerkit

Suomen Leijonan ansioristi

Pirjo Hannele Nyyssönen
kirjaamovastaava
Kuopio

SUKUTIETOJEN PÄIVITYS

Ilmoita syntymät, kuolemat ym. muutokset/lisäykset Ari Kankkuselle:
ari.kankkunen
@saunalahti.fi

Nyyssösten Sukuseuran arkistossa on iso joukko aikakauden lehtileikkeitä, jotka on kerännyt edesmennyt Veikko Nyyssönen (NS I, taulu 1368).

en kertoikin olleensa paikalla. Hän oli nähnyt kaksi nuorukaista, jotka olivat yrittäneet pussailla ja halailla naisia ja lähteneet paikalta puoli yhden-toista aikaan. Lisäksi hän kertoi nähneensä kolme suurikoista miestä tulleen metsästä leirintäalueen suuntaan. Kuulusteluissa Holmström kielsi jälleen kaiken: ”Jos myönnän

entisenä rikollisena seuranneeni tyttöjä, minut tuomitaan myös murhasta.”

Oikeudenkäynti Runar Holmströmiä vastaan aloitettiin Heinävedellä 8.6.1960. Syytetty tuotiin paikalle raskaissa jalka-raudoissa. Lynkkaysmielialaa nostattivat lisäksi 5.6. tapahtuneet Bodom-järven murhat. Hasumäen kansakoulun kä-

Eine Nyssösen ja Riitta Pakkasen hautajaiset 29.8.1959 Jyväskylässä. Myös Veikko Nyssösen osallistui hautajaisiin (haastattelu 13.7.2007). Kuva Veikko Nyssösen perikunta

räjäsalin kaikki yleisöpaikat olivat täyttyneet lehtimiehistä. Pihalta sai ostaa monistettuja syytekirjelmia ja kuulustelupöytäkirjoja. Myös makkaraa ja hernesoppaa myytiin. Eräissä kojussa sai pyörittää onnenpyörää ja toisessa pelattiin pokeria. Lopulta kaksoismurhasta ei tuomittu ketään. Runar Holmström löytyi 8.5.1961 lakanaan hirttäytyneenä selistään, jättäen jälkeen lapun, jossa väitti olevansa syytön.

Rikos on jälkeenpäin herättänyt paljon avoimia kysymyksiä. Miksi poliisi ei eristänyt murhapaikkaa, vaan siellä vapaasti sai liikkua lukuisa joukko ihmisiä? On epäilty,

että yksi murhaaja ei olisi ehtinyt peitellä jälkiään yhden yön aikana. Hautaaimien vuolujäljistä on päätelty tekijän olleen vasenkätinen – Holmström oli oikeakätinen. Hauta oli kaivettu lähialueelta haetulla lapiolla – miksi talon koira ei haukkunut? Naisten polkupyörät oli upotettu järven syvimpään kohtaan – kuinka ulkopaikkakuntalainen olisi tämän kohdan tiennyt? Keskeinen todiste Holmströmiä vastaan oli hänen poliisiautossa antamansa kertomus, jossa hän kuitenkin kertoi olleensa silminnäkijänä. Mitään konkreettista todistusta, kuten sormenjälkiä, poliisilla ei ollut.

Teemu Keskisarjalta kirja Tulilahden murhasta

Historioitsija **Teemu Keskisarja** oli kiinnostunut sukuseuran aineistoista, sillä hänellä on työnalla kirja Tulilahden tapahtumista. Aiemmin tänä vuonna häneltä on ilmestynyt kirja Kyllikki Saaren murhasta. Sukuseuramme sukututkimusvastaavan **Ari Kankkusen** luona 25.10. tapasimme Teemu Keskisarjan tutkimusavustajat **Eeva Tammen** ja **Kaisa Kauton**. He olivat edellisenä päivänä käyneet paikanpäällä Tulilahdessa ja kertoivat siellä olleen painostavan tunnelman. He myös ihmettelivät kuinka leirintäalue oli perustettu niin syrjäiseen paikkaan. Luovutimme heille kirjaa varten digitoidun aineistomme ja avasimme

sukuseuramme näkökulmaa tapahtuneeseen sekä keskustelimme niistä tunnoista, jota olemme kokeneet sukuseuralaistemme kautta. Ari Kankkunen toi esille Eine Nyssöstä koskevat sukutiedot. Mikäli kaikki etenee sovitusti, kirja julkaistaan keväällä 2022.

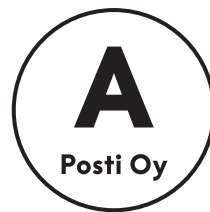
Kyllikki Saaren, Bodom-järven ja Tulilahden surmatyöt ovat painuneet kansakuntamme kollektiiviseen muistiin. Selvittämättöminä ne nousevat aika-ajoin yhä uudestaan julkisuuteen ja keskustelujen kohteeksi. Tapaukset ovat olleet läheisille traumaattisia ja surun musertamia. Asioiden uudelleen käsittely on avannut arpiakin, suvun yhteisiä. Tee-

Historioitsija Teemu Keskisarjan avustajat Eeva Tammi ja Kaisa Kautto sekä Kari Pekka Nyssönen.

mu Keskisarjan kirja epäilemättä avaa uusia näkökulmia tapahtuneeseen ja toivomme

sen antavan myös hoitoa haavoihin. Murha ei vanhene koskaan. •

Posti Green

Vihityt

Vihitty **Olli Kankkunen** (NS I taulu 2632) ja **Jenni Helle** 10.9.2021 Kallion kirkossa Helsingissä.
Kuvaaja **Laura Karlin**.

Reko Ollinpoika Herrasen sukua -kirja myynnissä

Seppo Herranen on julkaissut sukukirjan Reko Ollinpoika Herrasen suvusta, joka on lähtöisin Leppävirran Kotalahdesta. Myös Reko Herrasen sukuseura on tukenut sukukirjan tekoa. Kirja liittyy tiiviisti myös Nyyssösten sukuun, ovathan Nyyssöset asuttaneet Leppävirran Kotalahden Herralan tilaa 1800-luvulta lähtien.

Kirjan toinen painos tarjouksessa ennakkotilaushinnalla:

1 kpl 40 €, 2 kpl 75 €, 3 kpl 110 €, 4 kpl 140 €, 5 kpl 170 €.

Postimaksu kotimaassa: 1-2 kpl 15 €, 3-4 kpl 20 €, 4-5 kpl 25 €.

Maksu postiennakolla: lisää postimaksuun 5 €.

Tilauksen voi tehdä maksamalla tilausta vastaavan kirjojen ennakkotilaushinnan ja postimaksun viimeistään 6.1.2022.

Kirjat voi myös noutaa postimaksutta seuraavilta paikkakunnilta:

Kotalahti, Leppävirta, Varkaus, Pieksämäki, Suonenjoki tai Kuopio.

Nouto-osoitteet ilmoitetaan ennakkotilauksen tehneille sähköpostitse.

Ennakkomaksut kirjoista ja postimaksuista tilille FI08 5230 0120 1245 74.

Seppo Herranen: 050 5752511, seppo.herranen@pp.inet.fi.

Nyyssös-tuotteet

- Sukuseuran historiikki 25,-
- Karismaattinen ystäväni Vilhelm Vilén sekä muita ihmisiä ja ilmiöitä -kirja 20,-
- Paavo Nyyssönen muistelee menneitä – Suonenjoelta Sahalinin Saarelle -kirja 20,-
- Nyyssösten Suku II -kirja 80,-
- Nyyssös-lippu ja Suomen lippu -paketti 70,-

- Isännänviiri 60,-
- Solmiopidike 10,-
- Pinssi 5,-
- Tuubihuivi 5,-
- Pöytästandaari 25,-
- Nilkkasukat 8,-
- Suruadressi 10,-
- Taitekortti 5 kpl 10,-
- Postikortti 10 kpl 5,-

Tuotteiden pakkaus- ja postituskulut 8,-

Katso tuotteiden kuvat ja tarkemmat tiedot nettisivuilta www.nyyssonen.info

Tilaukset
www.nyyssonen.info
-sivulta löytyvällä lomakkeella tai
0400 488696
iltaisin

**seuran
INFO**

www.nyyssonen.info

Esko Nyyssönen puheenjohtaja
ejnyyssonen@gmail.com

Heidi Markkanen sihteeri, jäsenasiat
heidi.markkanen@nyyssonen.info

Ari Kankkunen sukutiedot
ari.kankkunen@saunalahti.fi

Postiosoite

Nyyssösten Sukuseura ry
c/o Kari Pekka Nyyssönen
Tarpialankatu 18-20, 78300 Varkaus

Seuratoiminnan tukijat

SEEPSULA

novaholm

www.s-soy.fi
Herralantie 5, 77600 SUONENJOKI
Puh. 010 271 1930